

การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณ
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุบลราชธานี

A Study of Good Governance on Administrative Budget in primary
school Under the Office of Ubon Ratchathani Primary Educational
Service Area

ชวนคิด มะเสนา^{1*}

Chuankid Masena^{1*}

Received : February 28, 2024; Revised : April 21, 2024; Accepted : April 24, 2024

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน 3) เพื่อศึกษาแนวทาง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี ตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 375 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการ

---

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี; Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : Chuankid.m@ubru.ac.th

Citation : Masena, C. (2024). A Study of Good Governance on Administrative Budget in primary school Under

the Office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area. *Journal of Local Governance and Innovation*. 8(2) : 133-152; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgsrru.2024.31>

วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนจำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า โรงเรียนควรมีการดำเนินการในแต่ละด้านดังนี้ หลักนิติธรรม ควรมีการอบรมและศึกษาคู่มือการปฏิบัติงานด้านการเงิน บัญชีและพัสดุให้เข้าใจ หลักคุณธรรม ควรมีการจัดสรรงบประมาณตามจุดเน้น ภารกิจและความสำคัญของโรงเรียน หลักความโปร่งใส โรงเรียน ควรมีการนำเสนอผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบและเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ หลักการมีส่วนร่วม ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณ หลักความรับผิดชอบ ควรกำหนดภาระหน้าที่และคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการด้านงบประมาณที่ชัดเจน หลักความคุ้มค่า ควรมีคณะกรรมการติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณตามโครงการต่าง ๆ

คำสำคัญ (Keywords) : หลักธรรมาภิบาล, การบริหารงบประมาณ, โรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to 1) study Good Governance on Administrative Budget in primary Schools 2) compare the implement of Good Governance on Administrative Budget in primary Schools categorized by position, education degree, experience and 3) study suggestion on way to apply Good Governance on Administrative Budget in primary Schools in Under the Office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area. The sampling of 375 in total consisted of directors and teachers. The research instrument was five rating scale

Citation : ขวนคิด มะเสนะ. (2567). การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น.

8(2) : 133-152; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2024.31>

questionnaires which gained 0.97 index of reliability. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test, content analysis and also F-test in case of statistical significances were apparently different.

The results showed that 1) The comment of school directors and teachers on Good Governance on Administrative Budget in primary Schools in Ubon Ratchatani reached high level generally. 2) the implement of Good Governance on Administrative Budget in primary Schools in Ubon Ratchatani devided by position, education degree, experience held no different opinions. 3) Guidelines for using Governance principles in budget management in primary schools include the following aspects: Legal principles: Train and studying financial, accounting, and procurement manuals to enhance understanding. Moral principles: Allocating budgets based on priorities, missions, and the importance of the school. Transparency principles: Presenting school operation results to the school committee and disseminating them through the website. Participatory principles: promoting the involvement of stakeholders in policy-making regarding budget management. Responsibility principles: Clearly defining the responsibilities and appointing a budget committee with specific tasks. Value principles: Establishing a committee to monitor and evaluate the results and report budget expenditure according to various projects.

Keywords : Good Governance, Administrative Budget, Primary Schools

บทนำ (Introduction)

การกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ได้กำหนดให้มีการใช้บริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางการบริหารให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพของสังคม จากผลการจัดอันดับดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันขององค์กรได้สะท้อนให้เห็นว่าการคอร์รัปชันของประเทศไทยยังคงอยู่ในระดับสูง จากคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของไทยที่จัดอันดับโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ ตั้งแต่ปี 2560-2563 อันดับ

Citation : Masena, C. (2024). A Study of Good Governance on Administrative Budget in primary school Under

the Office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area. **Journal of Local Governance and Innovation.** 8(2) : 133-152; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2024.31>

การทุจริตของไทยลดลงมาถึง 8 อันดับ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2564 : สื่อออนไลน์) ซึ่งรัฐบาลควรมีมาตรการในการแก้ไขปัญหายาอย่างเป็นรูปธรรม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39 ได้ กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2553 : 1) และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 ได้กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งถือได้ว่าเป็นการปฏิรูประบบราชการไทยขึ้นมาใหม่ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ ในการบริหารจัดการของสถานศึกษามีหน้าที่ให้บริการด้านการศึกษาแก่ประชาชน ทำให้การบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันมีความเป็นอิสระ จนนำไปสู่กระบวนการทุจริตคอร์รัปชัน เช่น การรับเงินส่วนต่างจากการจัดซื้อ และจัดจ้าง การเสนอราคาเพื่อรับการประเมินราคาที่เกินจริง เป็นต้น ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องปฏิรูปการดำเนินงานต่าง ๆ ให้อยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย โดยยึดหลักของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษามีขอบข่ายการบริหารงาน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหาร งานทั่วไป ซึ่งถือเป็นหลักสำคัญในขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการ บ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 ภายใต้หลักการสำคัญ 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม และหลักคุณธรรม หลักความมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลนี้ เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน สร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ประเทศ (กรมการปกครอง, 2542 : 26-27) การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาเน้นการบริหารให้มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน มีการจัดผลประโยชน์จากทรัพย์สินของโรงเรียน รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้ ในการบริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา การบริหารงบประมาณจึงให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีต่อผู้เรียน การบริหารงบประมาณจึงให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบการจัดการศึกษาทั้งระบบ ดังนั้น การบริหารจัดการที่มี ประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล เท่าเทียม

Citation : ขวนคิด มะเสนะ. (2567). การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น.

8(2) : 133-152; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2024.31>

กัน จึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา จากผลการวิจัยของ แสงเทียน จิตรโชติ (2562 : 81-93) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาขยายโอกาส ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า มีสภาพการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส ทั้ง 10 ด้าน คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักการรับผิดชอบต่อสังคม ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักประสิทธิผล และด้านหลักประสิทธิภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นหากผู้บริหารสถานศึกษานำหลักการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ย่อมส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้มีข้อมูลการประเมินความโปร่งใสด้านงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ระบุว่า ความเสียหายของงบประมาณจากข้อร้องเรียนในปี พ.ศ.2563 มีมูลค่ามากกว่า 90,000 ล้านบาท โดยมีการเบิกจ่ายเงินเป็นเท็จ การทุจริตจัดซื้อจัดจ้างและการยกยอกทรัพย์สินของทางราชการ อย่างไรก็ตาม การทุจริตสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกขั้นตอนในกระบวนการงบประมาณ หากเป็นขั้นตอนการจัดหาและอนุมัติงบประมาณส่วนใหญ่จะหาหลักฐานการตรวจสอบได้ยาก แต่เป็นขั้นตอนที่สร้างความเสียหายกับเศรษฐกิจและสังคมอย่างมาก เพราะทำให้การจัดสรรทรัพยากรผิดพลาด (สำนักงานงบประมาณของรัฐบาล 2564 : 1)

ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษานับว่าเป็นกลไกที่สำคัญในการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการบริหารโดยองค์คณะบุคคลพึ่งตนเอง มุ่งประโยชน์ต่อผู้เรียน ทำงานด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม มีอิสระ มีการประสานกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาและมีการประเมินตรวจสอบเป็นระยะอย่างโปร่งใส การบริหารการศึกษาด้วยหลักธรรมาภิบาล จึงนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องสร้างขึ้นเป็นคุณสมบัติประจำตัวของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารงานมีความเป็นธรรม มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ (จันทร์ศรี ภูตอริยวัฒน์, 2560 : 107) ที่ผ่านมสถานศึกษามักประสบปัญหาในเรื่อง การร้องเรียนการทุจริต สาเหตุของการร้องเรียนมักจะมาจากการใช้อำนาจรัฐที่ไม่ถูกต้อง การขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่อง กฎ ระเบียบ และความไม่ชัดเจนในการสั่งการ การขาดคุณธรรม จริยธรรมในการบริหารงาน ทั้งนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชธานี เป็นหน่วยงานที่มีการบริหารจัดการในฐานะนิติบุคคลมีการบริหารงานงบประมาณ ซึ่งเป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จทั้งในองค์กรขนาดเล็กและองค์กรขนาดใหญ่ ผู้บริหาร

Citation : Masena, C. (2024). A Study of Good Governance on Administrative Budget in primary school Under

the Office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area. *Journal of Local Governance and Innovation*. 8(2) : 133-152; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgsrru.2024.31>

สถานศึกษาพึงตระหนัก คือ ความถูกต้อง ความสุจริต ความโปร่งใส ความคุ้มค่าและผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 1-2)

ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อนำข้อมูล มาใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาการบริหารงานงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่งระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. การวิจัย การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี จำแนกตาม ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี ปีการศึกษา

2566 จำนวน 10,315 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1,028 คน และครูผู้สอน จำนวน 9,287 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1, 2, 3, 4, 5)

1.2 ตัวอย่าง ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี จำนวน 375 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 37 คน และครูผู้สอน จำนวน 338 ได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970: 607-610)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 ตำแหน่ง

3.1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

3.1.1.2 ครูผู้สอน

3.1.2 ระดับการศึกษา

3.1.2.1 ปริญญาตรี

3.1.2.2 สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.3 ประสบการณ์ทำงาน

3.1.3.1 ต่ำกว่า 10 ปี

3.1.3.2 ตั้งแต่ 10-20 ปี

3.1.3.3 มากกว่า 20 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาตามแนวคิดของนักการศึกษาและได้สรุปข้อข่ายการใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวิธีของ Likert โดยมีโครงสร้างแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

Citation : Masena, C. (2024). A Study of Good Governance on Administrative Budget in primary school Under

the Office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area. *Journal of Local Governance and Innovation*. 8(2) : 133-152; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisru.2024.31>

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เป็นแบบสอบถามที่ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาตามแนวคิดของนักการศึกษาและได้ข้อสรุปขอขยายการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษาออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า Rating Scale 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert มีระดับคะแนน คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี (ปลายเปิด) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา

5. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้าง และพัฒนาเครื่องมือโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณ เพื่อเป็นแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม แล้ว นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นส่งให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) กำหนดเกณฑ์การเลือกข้อคำถามตั้งแต่ 0.60ขึ้นไป แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่คุณเชี่ยวชาญเสนอแนะ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

5.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 ชุด จากนั้นนำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ Alpha ของ (Cronbach Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 และปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามเพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 ข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนโดยการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนและนำคะแนนที่ได้ไปคำนวณหา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

สำเร็จรูปและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เมื่อพบความแตกต่างทดสอบรายคู่ด้วยวิธี Scheffe'

6.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ความถี่ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เพื่อบรรยายข้อมูลทั่วไป

7.2 สถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ถ้าพบความแตกต่างจะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe'

ผลการวิจัย (Research Results)

1. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ 1) ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X}$ = 4.28) 2) ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X}$ = 4.26) 3) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X}$ = 4.25) 4) ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X}$ = 4.23) 5) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X}$ = 4.20) และ 6) ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X}$ = 3.98)

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี จำแนก
ตามตำแหน่ง n=375

รายการ	ตำแหน่ง				t	p
	ผู้อำนวยการ		ครูผู้สอน			
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S		
1. หลักนิติธรรม	4.06	.45	3.91	.50	4.11**	.00
2. หลักคุณธรรม	4.38	.49	4.20	.56	4.36**	.00
3. หลักความโปร่งใส	4.36	.49	4.19	.55	4.14**	.00
4. หลักการมีส่วนร่วม	4.31	.51	4.12	.58	4.42**	.00
5. หลักความรับผิดชอบ	4.34	.49	4.19	.55	3.59**	.00
6. หลักความคุ้มค่า	4.34	.46	4.14	.57	4.85**	.00
รวม	4.30	.43	4.12	.49	4.77**	.00

**แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี จำแนกตาม
ระดับการศึกษา n=375

รายการ	ระดับการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S		
1. หลักนิติธรรม	3.96	.50	3.99	.48	-0.66	.46
2. หลักคุณธรรม	4.24	.55	4.30	.53	-1.33	.18
3. หลักความโปร่งใส	4.25	.57	4.27	.51	-0.45	.65
4. หลักการมีส่วนร่วม	4.15	.62	4.23	.52	-1.61	.13
5. หลักความรับผิดชอบ	4.21	.54	4.27	.52	-1.25	.21
6. หลักความคุ้มค่า	4.17	.56	4.25	.52	-1.79	.19
รวม	4.16	.50	4.22	.46	-1.31	.19

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 รองลงมา คือ ด้านหลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ด้านหลักความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ด้านหลักความคุ้มค่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ด้านหลักการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ส่วนด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านหลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความแปรปรวน ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อ
การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

รายการ		SS	df	Ms	F	Sig
1. หลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.34	2	0.17	0.73	.48
	ภายในกลุ่ม	154.26	652	0.24		
	รวม	154.60	654			
2. หลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	1.41	2	0.71	2.47	.09
	ภายในกลุ่ม	186.73	652	0.29		
	รวม	188.14	654			
3. หลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	0.76	2	0.38	1.35	.26
	ภายในกลุ่ม	183.76	652	0.28		
	รวม	184.52	654			
4. หลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	4.36	2	2.18	7.13**	.00
	ภายในกลุ่ม	199.31	652	0.31		
	รวม	203.68	654			
5. หลักความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	0.74	2	0.37	1.34	.26
	ภายในกลุ่ม	181.10	652	0.28		
	รวม	181.84	654			
6. หลักความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	1.04	2	0.52	1.84	.16
	ภายในกลุ่ม	184.76	652	0.28		
	รวม	185.80	654			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	1.15	2	0.58	2.593	.076
	ภายในกลุ่ม	144.74	652	0.22		
	รวม	145.89	654			

**แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

Citation : ขวนคิด มะเสนะ. (2567). การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น.

8(2) : 133-152; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisru.2024.31>

จากตารางที่ 3 พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านหลักการมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่

รายการ	ประสบการณ์ทำงาน	$\bar{X}$	ต่ำกว่า	ระหว่าง	มากกว่า
			10 ปี	10-20 ปี	20 ปีขึ้นไป
		4.07	4.07	4.24	4.27
4. หลักการมีส่วนร่วม	ต่ำกว่า 10 ปี	4.07	-	.01**	.00**
	ตั้งแต่ 10-20 ปี	4.24	-	-	.85
	มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	4.27	-	-	-

**แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตารางที่4 เมื่อพิจารณารายคู่ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงาน ตั้งแต่ 10-20 ปีและมากกว่า 20 ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี พบว่า 1) หลักนิติธรรม โรงเรียนควรมีการจัดซื้อและจัดจ้างให้ถูกต้องและเป็นไปตามระเบียบ มีการอบรมและศึกษาคู่มือการปฏิบัติงานด้านการเงิน บัญชีและพัสดุให้เข้าใจก่อนการปฏิบัติ 2) หลักคุณธรรม สถานศึกษาควรมีการจัดสรรงบประมาณ กระจายไปตามลำดับความสำคัญและความต้องการของแต่ละฝ่าย มีการจัดสรรงบประมาณตามจุดเน้น ภารกิจและความสำคัญของโรงเรียน 3)หลักความโปร่งใส สถานศึกษาควรเปิดเผยรายงานการใช้เงินต่อสาธารณะ มีการนำเสนอผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้คณะกรรมการสถานศึกษา

ทราบและเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ 4) หลักการมีส่วนร่วม ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน 5) หลักความรับผิดชอบ ควรกำหนดภาระหน้าที่และคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการด้านงบประมาณที่ชัดเจน สร้างความเข้าใจ ให้บุคลากรในการปฏิบัติงานด้านงบประมาณ 6) หลักความคุ้มค่า ควรมีคณะกรรมการติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานการใช้งบประมาณในการดำเนินการโครงการต่าง ๆ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยผู้วิจัยนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความ โปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วมและด้านหลักนิติธรรม อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรที่รับผิดชอบงานมีความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณ ในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี มีการจัดทำแผนการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการ ดำเนินงานงบประมาณให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบและข้อบังคับของการบริหารงานงบประมาณ ทำให้การดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ก่อให้เกิดผลดีต่อทางราชการ การทำงานมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรวรรณ มีภูมิ และเขาวนิ แก้วมโน (2565 : 1871) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้อง กับแสงเทียน จิตรโชติ (2562: 81-93) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงบประมาณตาม หลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาขยายโอกาส ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า สภาพการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานีทั้ง 10 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ ตาทิพย์ (2559 : 23) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารการเงิน ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ระดับการดำเนินงานการบริหารการเงินตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

Citation : ขวนคิด มะเสนะ. (2567). การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น.

8(2) : 133-152; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisru.2024.31>

2. การเปรียบเทียบระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่งระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เนื่องมาจากการปฏิบัติงานในสถานศึกษาทั้งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษา จะต้องปฏิบัติงานโดยอาศัยหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักพื้นฐาน ภายใต้กฎหมาย ระเบียบและแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง มีคุณธรรมและจรรยาบรรณที่ดีงาม มีการแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานรับผิดชอบร่วมกัน เน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมและการติดตามตรวจสอบเพื่อความโปร่งใสและความผิดชอบร่วมกันทุกฝ่ายเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ดี ซึ่งแตกต่างจากส่วนครูผู้สอนที่มีบทบาทหน้าที่เฉพาะบางเรื่องที่ได้รับมอบหมายจึงทำให้มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับวารสาร ธนากุลจิรวัดน์ และพรพรณี สุวัตถิ (2560 : 309) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา จำแนกตามเพศ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากถึงแม้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ต่างให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาล มีความเข้าใจในวิธีการ/ขั้นตอนการปฏิบัติงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จเกี่ยวกับการใช้งบประมาณในโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น เป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องบริหารจัดการ ให้มีประสิทธิภาพสถานศึกษา จึงต้องมีการจัดการและวางแผนการปฏิบัติงานให้สอดคล้องเหมาะสมกับงบประมาณที่มีอยู่ และให้มีการประสานงานการทำงานร่วมกันกับบุคลากรของแต่ละฝ่ายในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษา สอดคล้องกับ สำ เนื ยง มณีฉาย, ชูติปภา ทะสะภาค และณัฐณภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์ (2564 : 74) ได้ศึกษา การใช้หลัก

ธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ วันที่ 11 กรกฎาคม (2563 : 81) ได้ศึกษา การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ วีระพงษ์ ก้านกิ่งและ ชวนคิด มะเสนะ (2560 : 47) ที่ได้ศึกษา สภาพและปัญหา การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 พบว่า ข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงบประมาณ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นต่อปัญหาการ บริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารงบประมาณของแต่ละสถานศึกษา จะต้องยึดกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติที่ถูกต้อง มีการดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ มีขั้นตอนการวางแผนอย่าง เป็นระบบชัดเจน มีการจัดทำแผนการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงาน งบประมาณให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบและข้อบังคับของการบริหารงานงบประมาณของทางราชการ เพื่อให้การบริหารงบประมาณของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ สอดคล้องมัชฌิมา วงษ์จันทร์เพ็ง, สุวิมล โพธิ์กลิ่น และสุเปีย ทาปทา (2564 : 475-489) ได้ศึกษาวิจัยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการ บริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำแนกตามประสบการณ์ทำงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ด้วยเหตุผล การบริหาร งบประมาณ จะสถานศึกษาจะต้องดำเนินการตามที่ได้รับจัดสรรมาตามจำนวนนักเรียน ซึ่งผู้บริหาร จะต้องดำเนินการตามระเบียบของทางราชการจึงทำให้ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับจาร์วัฒน์ ปาสาโก, จิราภรณ์ ผันสว่างและกฤตยากร ลดาวัลย์ (2566 : 37-50) ได้ศึกษาวิจัยการบริหารงาน งบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงานพบว่า โดยรวมและ รายด้านทุกด้านไม่แตกต่าง

Citation : ชวนคิด มะเสนะ. (2567). การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น.

8(2) : 133-152; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2024.31>

3. แนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี โรงเรียนควรมีการดำเนินการในแต่ละด้านดังนี้ หลักนิติธรรม ควรมีการอบรมและศึกษาคู่มือการปฏิบัติงานด้านการเงิน บัญชีและพัสดุให้เข้าใจ หลักคุณธรรม ควรมีการจัดสรรงบประมาณตามจุดเน้น ภารกิจและความสำคัญของโรงเรียน หลักความโปร่งใส โรงเรียน ควรมีการนำเสนอผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบและเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ หลักการมีส่วนร่วม ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณ หลักความรับผิดชอบ ควรกำหนดภาระหน้าที่และคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการด้านงบประมาณที่ชัดเจน หลักความคุ้มค่า ควรมีคณะกรรมการติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณตามโครงการต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของวีระพงษ์ ก้านกึ่ง และชวนคิด มะเสนะ (2560 : 48) ได้วิจัยเกี่ยวกับสภาพ และปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 พบว่า การกำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบในงานงบประมาณไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐระบบ อิเลคทรอนิกส์ (e-GP) การเบิกจ่ายงบประมาณไม่ตรงตามแผนงาน/โครงการระบบบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน มีความล่าช้า นอกจากนี้ จันทร์ศรี ภูติอริยวัฒน์ (2560 : 108-110) เสนอแนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาแต่ละด้านไว้ดังนี้ 1) หลักนิติธรรม ผู้บริหารกำกับติดตามการจัดซื้อจัดจ้างและดำเนินการด้านพัสดุให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการและใช้จ่ายงบประมาณการเงิน บัญชีและพัสดุแต่ละหมวดอย่างชัดเจน 2) หลักคุณธรรม ผู้บริหารกำกับติดตามครูและบุคลากรใช้จ่ายงบประมาณด้วยความสุจริต จัดสรรงบประมาณพื้นฐานให้แก่นักเรียนอย่างเป็นธรรม 3) หลักความโปร่งใส มีคณะกรรมการตรวจสอบภายใน ด้านการเงินการบัญชีและการพัสดุ มีแผนการใช้จ่ายเงินตามแผนงาน เปิดเผยแพร่การใช้จ่ายงบประมาณให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ 4) หลักการมีส่วนร่วม มีคณะกรรมการตรวจสอบ มีผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินการบัญชีและการพัสดุเป็นคณะทำงานร่วมกันจัดทำบัญชีการเงินการรับจ่ายการจำหน่ายพัสดุ 5) หลักความรับผิดชอบ มีคณะกรรมการตรวจสอบภายในเพื่อตรวจสอบถ่วงดุลและการส่งเสริมความรับผิดชอบการปฏิบัติงานการเงินในสถานศึกษา และ6) หลักความคุ้มค่า มีคณะกรรมการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ เพื่อทราบมีความคุ้มค่าการดำเนินงาน

Citation : Masena, C. (2024). A Study of Good Governance on Administrative Budget in primary school Under

the Office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area. *Journal of Local Governance and Innovation*. 8(2) : 133-152; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2024.31>

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการอบรมผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบด้านงบประมาณ และให้ศึกษาคู่มือการบริหารงบประมาณให้เข้าใจในการปฏิบัติที่ชัดเจน ปฏิบัติตามระเบียบการบริหารการเงินบัญชีและพัสดุอย่างเคร่งครัดเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดและก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบราชการได้

1.2 ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการดำเนินการใช้งบประมาณและรายงานผลการใช้งบประมาณตามไตรมาส มีปฏิทินการดำเนินงานของโครงการเพื่อให้เป็นไปตามแผนงบประมาณและเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความคุ้มค่าต่อการพัฒนาสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมการปกครอง. (2542). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการ

บ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. ราชกิจจานุเบกษา, 116 (สิงหาคม 2542).

จันทร์ศมภ์ ภูติอริยวัฒน์. (2560). ธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษากับความเป็นเลิศในผลลัพธ์

ด้านบุคลากร. วารสารบริหารการศึกษา มศว. 14(6) : 107-110

จารุวัฒน์ ปาสาโก, จิราภรณ์ พันสว่าง และกฤตยากร ลดาวัลย์. (2566). การบริหารงานงบประมาณ

ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์. 7(1) : 37-50.

จิรวรรณ มีภูมิ และชาวนี แก้วมโน. (2565). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2. การประชุม

หาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 13.

Citation : ขวนคิด มะเสนะ. (2567). การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น.

8(2) : 133-152; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2024.31>

- ทัศนีย์ ตาทิพย์. (2559). ศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารการเงินตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดกำแพงเพชร. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มัชฌิมา วงษ์จันทร์เพ็ญ, สุวิมล โพธิ์กลิ่น และสุเปีย ทาปทา. (2564). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์. 6 (3) : 475-489.
- วรภรณ์ ธนากุลจิรวัดมัน และพรณี สุวัตถิ. (2560). ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา. วารสารศิลปการ ศึกษาศาสตร์วิจัย. 9 (2) : 309.
- วันทีนิ ภูธรรมะ. (2563). การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วีระพงษ์ ก้านกิ่ง และชวนคิด มะเสนะ. (2017). สภาพ ปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 29. *Journal of Ratchathani Innovative social Sciences*. 1(1) : 47-48.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. ราชกิจจานุเบกษา. 127 (กรกฎาคม).
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. *คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) 2020 ประเทศไทย*. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก: https://www.nacc.go.th/files/article/attachments /26809121fcc59b1 65111ad494e9b86f2f5b8f4f.pdf?bclid=IwAR3vSo0yUq2roujwywWWXQ4r UCowf6 yiuo2ceRp5JC_sLY_. 2564. สืบค้น 1 สิงหาคม 2564.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิก.
- สำนักงบประมาณของรัฐสภา. *แนวทางการป้องกันและลดความสูญเสียงบประมาณจากการทุจริต*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564.

สำเนียง มณีฉาย, ชูติปภา ทะสะภาค และณัฐณภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์. (2564). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 4 (1): 74.

แสงเทียน จิตรโชติ. (2560). แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาขยายโอกาสในเขตอำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Krejcie, R.V., and Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3) : 607-610.

Citation : ชวนคิด มะเสนะ. (2567). การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น.

8(2) : 133-152; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2024.31>